

Migracije LGBT manjine iz Srbije karakterišu specifični motivi, obrasci i izazovi koji se razlikuju od migracija drugih manjinskih grupa. LGBTI osobe najčešće migriraju same, bez podrške porodice, zbog neodobravanja ili neprihvatanja od strane najbližih. Osnovna karakteristika migracije LGBT manjine iz Srbije je njihova duboka motivaciona potraga za sigurnošću, prihvatanjem i boljim životnim uslovima. Oni traže zemlje u kojima će se osećati sigurnije i prihvaćenije, gde su njihova prava zaštićena i gde postoji veća društvena tolerancija prema seksualnim manjinama. LGBT osobe najčešće migriraju zbog straha od diskriminacije, nasilja i homofobije u Srbiji. Iako su zakonska prava poboljšana, društvena stigmatizacija i netolerancija su i dalje prisutne. Prisutni su i ekonomski razlozi jer se mnogi LGBT pojedinci suočavaju sa poteškoćama u pronalaženju posla ili su izloženi diskriminaciji na radnom mestu, što ih motiviše da potraže bolje ekonomske prilike u inostranstvu. LGBT osobe najčešće migriraju u zemlje Zapadne Evrope (Nemačka, Holandija, Švedska), Severne Amerike (Kanada, SAD) i Australije, gde postoji veća zaštita njihovih prava i bolji uslovi za život. Ove zemlje imaju zakone protiv diskriminacije, legalizovane istopolne brakove ili partnerstva i aktivne LGBT zajednice koje pružaju podršku.

Položaj LGBT osoba u Nemačkoj (gde LGBT manjine iz Srbije najčešće odlaze) i Srbiji razlikuje se u nekoliko ključnih aspekata, uključujući pravni status, društvenu prihvaćenost i dostupnost resursa podrške. LGBT u Nemačkoj uživaju široka pravno regulisana prava. Istopolni brakovi su legalni od 2017. godine, a istopolni parovi mogu usvajati decu. Postoje zakoni protiv diskriminacije na osnovu seksualne orijentacije i rodnog identiteta u različitim oblastima, uključujući zapošljavanje i stanovanje. Nemačka takođe pruža pravnu zaštitu trans osobama, uključujući pravo na promenu imena i oznake pola u zvaničnim dokumentima. Društvena prihvaćenost LGBT osoba u Nemačkoj je visoka, posebno u većim gradovima kao što su Berlin, Hamburg i Minhen. Postoje brojne LGBT organizacije, kulturni događaji i zajednice koje pružaju podršku i promovišu inkluziju. U Nemačkoj postoje mnoge nevladine organizacije, savetovališta i zdravstvene usluge specijalizovane za LGBT osobe. Takođe, država pruža podršku kroz različite programe i inicijative za promovisanje inkluzije. LGBT osobe su relativno dobro zastupljene u nemačkim medijima, s pozitivnim prikazima u televizijskim emisijama, filmovima i serijama.

U Srbiji postoje zakoni koji zabranjuju diskriminaciju na osnovu seksualne orijentacije, ali njihova primena je često ograničena. Istopolna zajednica nije pravno priznata i pokušaji da se koncipira nacrt takvog propisa izazvao je 2021 široku društvenu mobilizaciju protivljenja. Prava trans osoba su takođe ograničena, i proces promene oznake pola u zvaničnim dokumentima može biti komplikovan. Društvena prihvaćenost LGBT osoba u Srbiji je niža, posebno u ruralnim područjima i konzervativnijim delovima zemlje. Iako se situacija poboljšava, LGBT osobe se često suočavaju s predrasudama, diskriminacijom i nasiljem. Povorke ponosa su od 2014 postale redovne samo u Beogradu, ali su često praćene visokim nivoom policijskog obezbeđenja, protestima i pokušajima zabrana kao što je bilo slučaj sa Evroprajdom 2022. Iako u Srbiji postoje organizacije koje pružaju podršku LGBT osobama, kao što su "Da se zna" i "Labris", resursi su ograničeniji u poređenju s Nemačkom. Medijska reprezentacija LGBT osoba u Srbiji je znatno ređa, a oni se često suočavaju s negativnim stereotipima ili ignorisanjem.

Kao i kod drugih grupa, odlazak obrazovanih i talentovanih LGBT osoba doprinosi "odlivu mozгова" iz Srbije. Migracije mogu oslabiti lokalnu LGBT zajednicu, ali takođe mogu ojačati veze sa dijasporom, koja može pružati podršku i doprineti promenama u matičnoj zemlji.

¹ Naučna savetnica Instituta društvenih nauka u penziji i profesorka Fakulteta za evropske pravno političke studije gde predaje predmete Studije roda i Fenomenologiju nasilja. zorica.mrsevic@gmail.com
ORCID <https://orcid.org/0000-0003-1968-9699>